

IVA PEKÁRKOVÁ

POSTŘEHY z Londonistánu

O JINÝCH KULTURÁCH – ZBLÍZKA

Mladá fronta

NOMINACE MAGNESIA BLOG ROKU

IVA PEKÁRKOVÁ

POSTŘEHY
z Londonistánu

MLADÁ FRONTA

PRVNÍ ČÁST:

ISLÁM A JÁ

SEDÍ NA TURKA...

První muslim, se kterým jsem se blíž seznámila, byl Turek Abdulláh, a nebudu ani moc přehánět, když řeknu, že mi zachránil život. Byla první polovina 80. let, mně bylo tak devatenáct dvacet a právě jsem strávila skoro tři měsíce v bulharských horách. Přitom jsem si uhnala cosi setsakra podobného dyzentérii a štědře se o tu nemoc podělila s Němkou (východní, samozřejmě), se kterou jsme společně cestovaly. Pak jsme zjistily, že v Bulharsku Němci musejí, na rozdíl od Čechoslováků, za lékařské ošetření platit. Angela ležela ve stanu jak mrtvola, blouznila v horečkách – a já v zoufalství prodala zpáteční jízdenku na vlak, abych ji mohla vzít do nemocnice. Jak už to bývá, za každý dobrý skutek je člověk po zásluze potrestán. Angelu dali dohromady, já ji posadila do vlaku ve směru Berlín... a vzápětí se mi choroba vrátila. Neměla jsem už ani vindru, sotva jsem stála na nohou a Praha byla vzdálená nějakých patnáct set kilometrů.

Řešila jsem to jediným způsobem, jaký jsem znala: postavila jsem se k silnici a zdvihla palec.

Turek Abdulláh mě v obřím nákladáku dovezl do Prahy. Cesta nám trvala šest dní – skoro bych věřila, že jsem ho o den dva zdržela já, ale on mi to neprozradil. Ze začátku jsme stavěli v každém lesíku a u každého kukuřičného pole, abych si mohla ulevit. Abdulláh odkudsi vytáhl cizokrajnou roli toaletáku, hebounkou jako dech, a věnoval mi ji. Nakoupil mi medicínu, věčně mi vařil čaj, a protože tuhle trasu důvěrně znal, povedlo se mu zařídit, abych se nejmíň jednou za den mohla vykoupat – obvykle u babiček, které si takhle přivydělávaly. Málokterá benzínka se honosila sprchou.

Předpokládám, že Abdulláh na svých cestách balil děvčata, jak jen to šlo, ale se mnou si teda neužil. Ani si se mnou

moc nepopovídal, aspoň pokud mi neopadla horečka. Když už to bylo lepší, bavili jsme se rudimentární němčinou, z které jsme navíc znali každý jiné fráze, takže ani jako vtipná spoléčnice jsem se neosvĕdčila. Byla jsem k nepoužití.

Až do té doby jsem o Turecku a muslimanských zemích všeobecně měla jen kusé informace, zejména ze zdrojů jako pohádka Alibaba a čtyřicet loupežníků nebo odrhovačka z první světové války, v níž se pĕje „mó-ha-mé-hé-dá-níí, tó-ó sou pó-há-níí, kóšílé maj róztrháný, smrrrkaj dó-hó dla-níí-í“. Abdulláh do dlaní nesmrkal, ale i tak se choval exoticky: držel cigarety tak nějak divně všemi prsty, smál se věcem, které by „normálnímu“ člověku na náladě nepřidaly (prasklá pneumatika, žebrající policisté a celníci), jakmile vylezl zpoza volantu, buďto se modlil na koberečku nebo usedal na turka (konečně jsem chápala, proč se tomu tak říká), a když přišel pátek, „Grós táge fýr ich“, jak mi vysvětlil, oholil si koule. Činil tak za pomoci strašidelné zahnuté břitvy, která se spíš podobala kindžálu, vsedě na turka na krajnici, ukrytý za svým kamionem, strašně se u toho chechtal a mě požádal, ať mu na inkriminovaná místa liju tenkým pramínkem vodu z kanystru. Byla jsem ráda, že můžu být užitečná. A celá příhoda ve mně zanechala hluboký, nikoli nepříjemný dojem.

V maďarské restauraci (pro něj jistě směšně laciné, i když v mých očích příšerně drahé) předvedl nad jídelním lístkem téměř klasickou komedii – s číšníkem tvořili úžasnou dvojku. Abdulláh položil prst do menu v maďarštině a tázavě zabučel. Číšník se podíval, co má pán na mysli, načež omluvně zachrochtal v odpověď. Abdulláh zavrtěl hlavou. Tak prošli skoro celý jídelníček – nikdy by mě nenapadlo, že se v Maďarsku jí samé vepřové. Konečně oba zabučeli – a Abdulláh si toho dal dvojitou porci. Mně se za pomoci posunků povedlo objednat nemaštěné brambory.

Příhoda s Abdulláhem mi pořádně zamávala světonázorem. Přesněji řečeno: rozšířila mé obzory a tužby daleko za hranice tehdejšího dostupného světa. K neurčitým, ale voňavým snům o Západě přidala právě tak neurčité a snad ještě voňavější sny o Východě (či něčem takovém). Navíc jsem tenkrát ještě věřila, abych tak řekla, ve spolehlivost národního charakteru. Když potkám jednoho Němce, Poláka, Maďara, myslela jsem si, potkala jsem je všechny. Tahle víra se sice nesrovnávala s mými osobními zážitky (východní Němka Angela, s kterou jsme cestovaly, v žádném případě nepředstavovala „typického Němce“, Bulhaři, které jsme právě potkaly na svých toulkách, nebyli nutně „typičtí Bulhaři“), ale pořádnou díru mi do ní udělal až Abdulláh. Jestli jsou Turci vážně takoví dobráci jako on, uvažovala jsem, tak proč se Turků (a mohamedánů vůbec) lidi tolik bojí? Abdulláh byl jistě dobrý muslim a turecký vlastenec – provozoval několikrát denně náboženskou gymnastiku na koberečku (pravda, vesměs ukrytý za nákladákem) a celou dobu jsme jeli vpřed za tureckou vlajčkou s půlměsícem, připevněnou na předním skle. Prováděl mnoho exotických věcí, ale nic z toho mi nepřipadalo jako dobrý důvod, proč se ho bát.

Začala jsem se díky němu víc zajímat o islám (jen akademicky, samozřejmě), ale v tehdejší Československu jsem se nedopátrala pořádných informací, které by mi pomohly vytříbit názor.

OBĚTOVAT CELÝ SVĚT

První muslim, kterého jsem poznala opravdu důvěrně, byl jistý Sayed Basir Raza – a byl to řidič newyorského žlutého taxíku. Seznámila jsem se s ním hned v prvním týdnu svého taxikaření a okamžitě jsem se zamilovala. Razachán, jak jsem mu mazlivě říkala, byl urostlý, snědý chlap s černýma očima a havraními vlasy, o dva roky starší a světa zkušený: taxíka řídil už rok. Zkejsli jsme na čekacím parkovišti pro taxíky na Kennedyho letišti – a za ty skoro tři hodiny, co jsme čekali, až na nás přijde řada, mi o tomhle džobu pověděl šíleně zajímavých věcí. Byl prostě veterán. A víc než ochotný mě vzít pod křídlo. Za čtrnáct dní jsem se vdávala.

Ano, je mi jasné, jak pitomě působí takové prohlášení. Ale já se nenechala opít rohlíkem ani ošálit od sňatkového podvodníka. Raza mě nikdy nezneužil – ani finančně, ani jako šanci, jak se zlegalizovat. Byl v Americe legálně, měl dočasné povolení k pobytu a práci. To už jsem spíš zneužila já jeho: brali jsme se, aby on mohl ve vši počestnosti vyhovět mým karnálním choutkám. Když mi na naší druhé schůzce pohlédl hluboko do očí a vyznal se mi, že nikdy ani nedoufal, že najde tak úžasnou (krásnou, chytrou, samostatnou, zajímavou) dívku jako já, považovala jsem za samozřejmé, že hned hupneme do pelechu. Ale Raza mi zkrřížil plány. Něžně mi vysvětlil, že se jako pravověrný muslim nesmí dotknout ženy, která není jeho manželkou (no dobře, vzal mě za ruku, to je taky hřích, ale ne tak strašný), a pokud nesouhlasím se sňatkem, bude mě mít pořád moc rád, ale jen jako... no, ehm, sestru, řekněme. Sice se napoprvé neubráníl mému poku su ho znásilnit (a já jsem měla šanci prožít ten neuvěřitelně euforický pocit, který se ženské zmocní jen tehdy, když potká dospělého, hotového chlapa zkušeného ve všem, jen ne

v posteli), ale napodruhé už si dal pozor. Snad nám projednou Bůh odpustí, svěřoval se mi, ale od téhle chvíle už musí být všechno „halal“ – povolené.

Zařídít svatbu bylo jednoduché. Raza domluvil termín s mulláhem v mešitě, koupil mi svatební šaty: klasický pákistánský šalwár-kamíz, dlouhý hábit a pod ním kalhoty na šňůrku, a dupattu, takovou lehkou šálu, kterou mi trochu rozpačitě omotal kolem hlavy – protože já to neuměla a naučit mě to je práce pro ženské –, sám se oděl do dlouhé bílé řízy. A stanuli jsme před mulláhem, který nás oddal. V mešitě bylo vedro, mulláh strašně smrděl a z uší mu lezly dlouhé černé chlupy. V koutcích mi cukalo, když nad námi cosi mručel, protože Razachán se tvářil zároveň vážně, pokorně a blaženě, jako by právě v tuhle chvíli rovnýma nohama vstupoval do nebe. Naše manželství bylo „šádí“ – trvalé, přestože byl Raza muslim šía a tudíž mohl, kdyby na to přišlo, uzavřít i „mutá“, dočasné manželství.

„Šádí“ nám vydržela zhruba rok. Pokud jsme byli spolu sami, bylo všechno v nejlepším pořádku, byli jsme doslova opilí štěstím. Ale mí kamarádi Razachána moc v lásce neměli, uznávali sice, že je hezký, ale nechápali, co můžeme mít společného, a jen mě zapřísahali, ať s ním proboha nejedu do Pákistánu, tam mě zavře do harému/prodá do otroctví/vymění za velblouda/zabije. Razovi kámoši, samí chlapi, se ke mně chovali mile, učili mě urdu, ukazovali mi, jak správně jíst rukama, poučovali mě o náboženských zvyklostech – a Razovi zjevně záviděli, že si našel babu jako já –, ale občas mě mátlí poznámkami, které jsem nechápala – třeba jestli nemám mladší sestru, a ať je s ní seznámím. Když se mě na tohle zeptal Zaman, chlapík asi čtyřicetiletý, který s Razachánem a dalšími šesti nebo sedmi souvěrci sdílel holobyt v jižním Queensu, docela jsem se urazila. To jsem v sedmadvaceti moc stará nebo co? Proč nemá zájem o mou starší

sestru? Razachán mi vysvětloval ty obvyklé věci o senioritě v rodině – a že já jsem výš postavená než mladší sourozenci, teda pokud to nejsou muži, a bylo by tudíž nezdvořilé navrhnout, abych –, ale já jsem si v té době už myslela své. Tahle exotická víra, která mi, málo platné, položila k nohám dar v podobě chlapa, se kterým nebylo vůbec nic v nepořádku, a přece byl v devětadvaceti ještě panic, mi připadala čím dál víc svazující. Přestala jsem jíst vepřové (Raza to po mně sice nechtěl, ale zjevně mu vadila představa, že se jeho manželka cpe zakázanou stravou), párkrát jsem zašla do šíitské mešity v Queensu s pečlivě ovázanou hlavou (ale zoufale jsem se tam nudila, s výjimkou jediné příležitosti: měsíce Muharram, kdy se mladí šíité, v bělostných kalhotách a do půl těla nazí, mlátili po vlastních zádech jakýmsi důtkami vyrobenými z nabroušených nožů, hrdí na krev, která jim stékala po zádech na znamení oddanosti Alláhovi a prorokovi Alímu) a pilně jsem se učila urdu, abych se blýskla před jeho maminkou.

Jenže když jsme pak volali do Karáčí a já se vytasila s navičenými větami (o kterých Razovi krajané přísahali, že je vyslovuju jako „rodilý mluvčí“), Razova maminka řekla jen „Ughh“ a opakovala, že nerozumí. Došlo mi, že jsem v rodině Sayedů persona non grata – a za dalších pár týdnů to pochopil i Raza. Po hodinovém rozhovoru s maminkou, během kterého byl minutu od minuty smutnější a bledší, mě vzal do náruče a oznámil mi, že je nejstarší syn v rodině.

„A?“

„A tatínek umřel, to víš.“

„Vím, je mi to líto.“

„A jako nejstarší syn já bych měl... já mám za povinnost... já musím... já...“ A rozbřečel se.

V té době v rádiu často hráli píseň „Sacrifice“ Eltona Johna a Raza ji poslouchal pořád dokola. Slyšel v ní úsloví

„sacrifice the whole world“, které tam není, ale to byl detail. Raza v písni viděl jasný návod, jak se musíme zachovat. Zřejmě nic netušil o umělcově sexuální orientaci.

„Musíme obětovat celý svět,“ vysvětloval mi.

„Proč?“

„Musíme...“

Tak takhle skončila má pákistánská láska. Raza nebyl pro radný. Byl to milý, pracovitý, pravdomluvný chlap, dokonce vzdělaný (v Karáči vystudoval techniku), upřímný a milující. Já jsem si skoro rok mohla užívat jeho lásky a oddanosti. Pak se ukázalo, že je i obětavý – a já byla součástí „celého světa“, který on obětoval pro svou rodinu a pro svou víru. Nějakou dobu se to v něm pralo – totiž rozevlátá touha po svobodném životě ve velkém světě, kde se může skoro všechno, a přísná touha po „správném“ životě ve světě, kde se nesmí skoro nic a kde je většinu potěšení třeba čerpat z vědomí, že konáme svou povinnost a staráme se o rodinu. Bylo jasné, co zvítězí. Vždyť měl Raza na zádech hluboké jizvy od toho, jak se, ještě v Pákistánu, v měsíci Muharram mlátil důtkami vyrobenými z ostrých nožů.

Nakonec to přežil bez větších traumat. Vysvětlil mi, že pro něj máma našla nevěstu, a i když mi fotku odmítl ukázat, říkal, že je moc hezká. Měla hluboké černé oči (cosi, co mu na mně po celou dobu chybělo), je jí dvaadvacet a je to panna.

„Myslíš?“

„Zaručeně. Je z dobré rodiny. A nikam, ani na střední školu, ji nepouštěli samotnou.“

Teď jsem viděla, co všechno Razovi na mně chybělo. Černé oči by se v krajním případě daly vyřešit kontaktními čočkami, ale blánu panenskou bych si musela dát zašít dřív, než jsme si spolu začali, aby byla co platná. Raza mi nikdy nevyčetl, že zjevně nebyl můj první milenec, nahlížel na to velmi rozumně, vždyť dokonce obdivoval, že jsem procestovala půl

světa – ale teď, když mu tuhle lahůdku položili na talíř, začaly se mu sbíhat sliny.

Rozvod byl překvapivě jednoduchý: zašli jsme do mešity za smradlavým mulláhem s dlouhými chlupy v uších a Raza třikrát vyřkl větičku, která se překládá jako „rozvádím se s tebou“ anebo „zapuzuji tě“. Už vím, proč je třeba tu větu vyřknout třikrát, aby byl rozvod definitivní: pravověrným muslimům se povoluje rozvést se s tou samou osobou dvakrát po sobě a pak si ji hned zase vzít. Teprve třetí rozvod další svatbu stejného páru definitivně znemožní.

Za Sayeda Basira Razu se už nikdy neprovdám. A myslím, že se nikdy neprovdám za žádného jiného muslima, aspoň ne dobrovolně. Epizoda s Razou mi poskytla rychlokurz islámu (tedy, přesněji, jeho pákistánské verze) a zároveň názorně vysvětlila důvody, proč něco takového pro mě prostě není. Byla jsem zvyklá žít si po svém, řídit po nocích taxíka, zajet na pár týdnů nebo měsíců do Asie, když mě to popadlo – a nemuset se nikomu zodpovídat z každého svého činu, byť byl v mých očích sebenevinnější. Raza sám byl tolerantní – chodil se mnou na mejdany a nestěžoval si, že piju, obdivoval, že mám „drsnou“ práci a dovedu se o sebe postarat. Ale jeho rodina by už tolik tolerance neprojevila. V Pákistánu, ať už bych tam jela jako manželka, anebo kamarádka (vztah, pro který prý v urdu žádné slovo neexistovalo a muselo by se to vysvětlit větou „Tahle žena není ani moje manželka, ani sestra, ani žádná jiná příbuzná, ale přesto jsme si v něčem blízcí – a nebojte se, s hříchem to nemá nic společného“), musela bych všude chodit v doprovodu jeho sester, musela bych jíst, když jedí ostatní, vstávat před rozbřeskem a mazat do mešity, účastnit se nekonečných rodinných sešlostí, a pokud bych si snad chtěla dělat poznámky, musela bych tak činit tajně, aby ostatní nechytil stihomam, a fotit si jen povolené věci... Ufff! Veškerá exotika je na nic, když pořád trčíš v kuchyni.

CO SI MYSLÍM O ISLÁMU?

Nikdy jsem nežila ve striktní muslimské zemi. Navštívila jsem Turecko, zemi velmi nestriktní, a před pár lety strávila zhruba tři měsíce v Malajsii, zemi, která nejen že není striktně muslimská, je navíc multikulturní. Přesto ve mně tyhle země zanechaly dojem určité stádnosti: V Turecku se každý pátek v čas modliteb prakticky zastavil život, byznys a tak dál, bezvěrec ve městě menším než Istanbul se cítil úplně mimo. (I když musím říct, že jsem se cítila mimo i v některých vesnicích na Slovensku, když v neděli všichni zamířili do kostela a na rozdíl od Turků se divili, proč se nejdu modlit s nimi.) Malajsie si svou muslimskost zajišťuje pozoruhodným způsobem: panuje v ní svoboda vyznání (na což jsou malajsijští vládní představitelé patřičně hrdí), ale když jste etnický Malajec anebo je aspoň jeden z vašich rodičů muslim, jste muslimové a nic s tím nenaděláte. (Světský soud nemá právo vám povolit konvertovat a soud šaría to nepovolí.) Nevím o žádné jiné zemi, která by si tímhle polo-demokratickým způsobem zajišťovala, že to „správné“ náboženství zůstane většinové. Ostatně, ať žijete kdekoli na světě – když jste se narodili v muslimské víře, nemůžete se odestat muslimy, když se vám zachce: povolení soudu šaría je jedna z mála možností (další možností, praktikovanou například v Senegal, je nechat se v tichosti pokřtít a sousedům říct, že máte jiné jméno). Taky vám nikdo, ani mulláh v mešitě, nemůže tvrdit, že nejste muslimové, ať se chováte jakkoli. Lidé, kteří se svépomocí osvobodili od islámské víry, žádná pravidla nedodržují a prohlašují, že na Alláha nevěří, jsou pořád muslimové – v očích zbožnějších muslimů samozřejmě velmi, velmi špatní.

A jak se stanete muslimem? Obvykle se do té víry narodíte. (Mluví se sice občas o tom, že si každé dítě narozené v muslimské rodině může svobodně vybrat, jestli tuhle víru přijme, ale v praxi je na tom podobně jako křesťanské mimino, které kněz právě noří do svěcené vody a ono z vlastní svobodné vůle přijímá svátost křtu.) Konvertovat k islámu je nesmírně snadné: vyřknete větičku Lá illáha illa-l-láh wa Muhammadan Rasúlu-l-láh – a je to. Já jsem ji kupodivu kvůli Razovi nevyřkla nikdy – ani to ode mě nečekal. Stačilo mu, že patřím k „lidem knihy“, mezi které patří kromě muslimů i židé a křesťané a v širším smyslu i všichni monoteisté. Vyřkla jsem ji – napůl v legraci a abych udělala radost kolegům z Afghanistánu – na naší taxikářské základně v jižním Londýně. (Ale radši to nikomu neříkejte...)

V posledních letech, když se ve světě zdvihá vlna odporu a leckdy i nenávisti vůči všemu muslimskému, se mě lidi často ptají: „Co si myslíš o islámu? Je nebezpečný? Co se s tím dá dělat?“, případně „Ty snad máš islám ráda?“

Zkouším odpovědět: Ne, nemám ráda islám. Nemám ráda žádnou doktrínu, která mi připadá svazující. Nemám ráda fanatické křesťanství (a Bůh ví, že křesťanských fanaticů, dokonce i křesťanských teroristických skupin najdete třeba v USA jako nastláno). Nemám ráda nejortodoxnější formy judaismu, zejména ty, které se v posledních dvou generacích vyvinuly v USA, protože extrémní judaismus, tak jako mnohé extrémní víry, je ze samotného principu nespravedlivý k židům. Nemám ráda mnohé z projevů ortodoxního hinduismu (upalování vdov je jen jedním z nich). A věřte tomu nebo ne, v severní Indii jsem se setkala s formami buddhismu, které se mi taky vůbec nelíbily: buddhistická víra, ta nejmírumilovnější ze všech, co jich jen na světě je, se může nechutně zvrhnout. Doslechla jsem se ze spolehlivých zdrojů, že nejméně třetina, možná polovina chlapečků, které odvezou

do kláštera v nějakém ultra-zapadlém koutě Ladaku nebo Zanskaru, se mnichy stávají nedobrovolně, rodina je tam odloží, aby je nemusela živit. (A všechno, co jsem na vlastní oči viděla, potvrzovalo, že na tom něco bude.) Ostatně – i z extremisticky praktikované vědy se může stát náboženská doktrína – sice bez boha, ale o nic méně nebezpečná.

Islám nemám zrovna v lásce, ale o to víc si vážím muslimů – tedy mnoha z nich. Poznala jsem celou řadu skvělých muslimů – počínaje Turkem Abdulláhem, který mě svezl stopem z Bulharska do Prahy (a já se pak v Turecku přesvědčila, že pohostinnost a dobrota patří zřejmě k národním povahovým rysům), přes Razu (který byl celý zmatený z rozporů mezi velkým světem a malým rodinným světečkem v Pákistánu, ale ani on nebyl zlý člověk) a spoustu svých pákistánských kolegů v newyorském taxíku až po své kolegy z Afghanistanu a Pákistánu v londýnském taxi. A taky kamaráda z Maroka, který mě naučil mnohé. A svou kolegyni v práci, muslimku původem, ale druhotně zortodoxnělou, vždycky ochotnou odpovědět na mé přidržené otázky.

V hlavě mi – jak jinak – víří spousta dalších otázek, na které mi nikdo neumí odpovědět, aspoň ne rozumně a promyšleně. Jak si poradit s terorismem? A je možné, že muslimská víra skutečně může vést k terorismu, anebo se jen stala obětí duševně nemocných jedinců a organizací, kteří se ze všech sil snaží si ji присvojit? Je pravda třeba to, co tvrdí Reza Aslan ve své úžasné knize *Není boha kromě Boha* – totiž že to, co my Západané vnímáme jako islámský terorismus namířený proti nám, je ve skutečnosti jen nechutný projev vnitroislámských rozbrojů? Jak je možné, že londýnská, birminghamská nebo manchesterská děvčata, vyrostlá v rodinách původně muslimských, ale už dlouho velmi sekulárních, si často k malé radosti rodičů volí ortodoxní přístup k víře, včetně hábitu, z kterého jim koukají jen oči, a sexuální abstinence?

Muslimové, které osobně znám, mi skoro bez výjimky připadají jako lidé s úžasnou silou vůle a schopností si spoustu věcí odpírat – počínaje jídlem a pitím při Ramadánu, přes mnohé jinověrecké potěšení včetně sexu až po šanci se do sytosti vyspat. Čím to je? Pomáhá jim utužit charakter víra, nebo životní těžkosti? A co v jejich povaze je dáno kulturou, co náboženstvím?

Takových otázek mi hlavou víří spousta. A ne, v téhle knížce na ně neodpovídám, ani se o to nepokouším. Jen se chci se čtenáři podělit o své zážitky z posledních osmi či devíti let. Přináším příběhy osobně odpozorované a obvykle o dost jiné, než jaké si přečtete v novinách. Názor si, prosím, utvořte vy sami.

DRUHÁ ČÁST:

POSTŘEHY
z Londonistánu

ALLÁH A JASMÍNA

(Z deníku londýnské taxikářky)

Povím vám příběh o Jasmíně, jedné z mých prvních zákaznic.

I když mě celou cestu z nemocnice k sobě domů musela navigovat (byla jsem v práci, tuším, druhý den a nestačila jsem se divit, jak je ten Londýn spleťtý), nenechala se tím odradit a od té doby se pokaždé, když volala taxíka, ptala, jestli jsem k mání. Ne že by jí vadili mužští řidiči, ale přece jen byla radši, když ji vozila ženská. Měla z mužů pořád trochu strach.

Jasmína chodila oblékaná v šalwár-kamízu (to jsou pohodlné široké kalhoty s tunikou sahající ke kolenům), líbily se jí jasné až křiklavé barvy a porost krátkých vlasů na hlavě si nezakrývala. Myslela jsem, že vozím Indku, dokud mi neřekla, že její rodiče pocházeli z Pákistánu a ona je – přirozeně – muslimka. Máma jí umřela, když byla ještě malá, a jakmile trochu dospěla, nevlastní matka ji provdala za svého příbuzného, aby ho dostala do Anglie. Neodvážila se odporovat... a krom toho prý jí připadalo přirozené, že pro ni rodiče najdou ženicha. Viděla ho před svatbou jen jednou a trochu ji odradilo, že mu z uší lezly dlouhé chlupy, ale nikdo není dokonalý, že?

Otěhotněla krátce po svatbě, jak se na muslimskou ženu sluší. Jenže když už chodila s bubnem, něčím si manžela rozzlobila a ten ji zmlátil do bezvědomí. Když se probrala v nemocnici, opuchlá tak, že neviděla, modlila se ne za sebe, ale za svoje dítě. A nějakým zázrakem (teda co to žvaním – zázrakem Alláha Všemohoucího, Vševidoucího a Milostivého) plod přežil.

Když se s dítětem vrátila domů, byl manžel ještě pořád ve vězení – nejspíš zapomněl, že tady v Anglii bere policie domácí násilí vážně. Jasmína se s ním okamžitě rozvedla a postarala se, aby ho deportovali. Za to ji macecha proklela

a otec na ni plivl, řekl jí, že není jeho dcera. V mešitě, kam chodila, s ní nikdo nepromluvil a mulláh se prý otevřeně vyjádřil, že není dobrá muslimka a špatně slouží Alláhovi. Jasmína to viděla jinak. Neodvrátila se od víry, Alláha ctíla a milovala. Možná si ho vážila víc než mulláhové, už proto, že nikdy nepřipustila, že by mohl být malicherný, krutý a žárlivý. Proč by mu mělo vadit, že chodí s odhalenou hlavou? Proč by mu mělo vadit, že v mešitě nebyla už devatenáct let? Alláh přece ví, že je Jasmína dobrá žena, i když pětkrát denně nemlátí hlavou do země.

Jejímu synovi Karimovi ještě nebylo pět let, když Jasmíně našli rakovinu děložního čípku. Nejspíš to byl opožděný dárek od manžela, tenhle typ rakoviny je ve většině případů způsoben papiloma virem, a papiloma virus se ve většině případů přenáší pohlavním stykem. Od nikoho jiného to chytit nemohla – před svatbou byla samozřejmě panna, a po rozvodu zůstala sama, netoužila po mužské společnosti. Teď se modlila k Alláhovi a prosila ho, ať ji uzdraví: musí tu ještě nějakou chvíli zůstat kvůli synovi, kdyby teď umřela, kdo ví, co by s ním bylo. Alláh ji vyslyšel, nebo snad zabrala chemoterapie.

Získala kvalifikaci jako sociální pracovnice, pomáhala lidem, kteří neměli zdaleka tolik problémů, co ona, a po celých devět let děkovala Alláhovi, že jí dovolil zůstat na zemi. Pak se rakovina vrátila. Jasmína prosila Alláha, ať ještě jednou udělá zázrak. Alláh ji vyslyšel.

Karim se jí smál: je to blbost, uzdravili ji doktoři. Rozhodl se, že bude studovat medicínu, matku miloval k zbláznění a zoufale si přál umět jí pomoci. Taky ji informoval, že je ateista, a změnil si jméno na Cary. Jestli chce matka věřit na bláboly, co negramotný pastevec zapsal na ovčí kůži, je to její problém, on tomu nevěří. Jasmína řekla, že je to v pořádku, ona sama ale věří v Boha jediného a zbožňuje proroka Mohameda, pokoj s ním.

Alláh jí věnoval další čtyři roky. Pak se rakovina vrátila znovu. Doktoři do ní cpali hormony, Jasmína otekla k nepoznání. Cesta do nemocnice pro ni představovala utrpení. Cary teď jezdil všude s ní a nenápadně ji držel za ruku. Bylo vidět, že je mu do breku, ale Jasmína se statečně usmívala a tvrdila, že si nestěžuje, poznala v životě štěstí.

Pak si ji v nemocnici nechali a ona věděla, že to je konec. Syn byl dospělý, už ji nepotřebuje, a ona přece nemohla čekat čtvrtý zázrak. Několik řidičů z Caravan Cars jí šlo na pohřeb. Já na pohřby nechodím. A tak jsem vám aspoň vyprávěla příběh o Jasmíně.

Pokoj s ní.

červen 2008